HOTUBA YA KATIBU MTENDAJI WA TUME YA KUREKEBISHA SHERIA NDG. GEORGE NATHANIEL MANDEPO WAKATI WA UFUNGUZI WA MKUTANO WA WADAU KUHUSU MFUMO YA SHERIA ZA NISHATI NA MFUMO WA SHERIA ZA VIWANDA, BIASHARA NA UWEKEZAJI NCHINI TANZANIA ULIOFANYIKA KATIKA UKUMBI WA MIKUTANO WA APC – BUNJU - DAR ES SALAAM, TAREHE 20 HADI 21, JUNI 2026.

UTANGULIZI

Bw. Josiah Mwabeza, Mwakilishi wa Tume ya Taifa ya Mipango;

Menejimenti ya Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania;

Wawezeshaji wa Mkutano;

Washiriki wote kutoka Sekta ya Umma na Sekta Binafsi;

Mabibi na Mabwana.

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania!
Kazi na Utu!

Awali ya yote, napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kutujalia afya njema na kutuwezesha kukutana katika Mkutano huu muhimu unaolenga kujadili maboresho ya mifumo ya sheria za Nishati, Viwanda, Biashara na Uwekezaji kwa ajili ya utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.

Napenda pia kutoa shukrani zangu za dhati kwa Wizara ya Katiba na Sheria, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Wizara ya Fedha, Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria, Tume ya Taifa ya Mipango pamoja na wadau wote walioshiriki maandalizi ya Mkutano huu.

DIRA YA TAIFA YA MAENDELEO 2050

Mnamo tarehe 17 Julai 2025, Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, alizindua Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.

NGUZO ZA DIRA YA TAIFA YA MAENDELEO 2050

Nguzo za Dira ni maeneo makuu yanayobeba utekelezaji wa malengo ya Taifa kuelekea mwaka 2050. Nguzo hizi zinajumuisha:

1. **Uchumi Shindani na Jumuishi**

- Kujenga uchumi unaozalisha ajira, unaovutia uwekezaji na unaoshirikisha wananchi wote katika maendeleo.

2. **Rasilimali Watu na Maendeleo ya Jamii**

- Kuimarisha elimu, afya, ujuzi, maadili na ustawi wa wananchi.

3. **Utawala Bora, Haki na Uwajibikaji**

- Kuimarisha taasisi, utawala wa sheria, uwazi na mapambano dhidi ya rushwa.

4. **Miundombinu na Mabadiliko ya Kiuchumi**

- Kuendeleza nishati, usafiri, TEHAMA, maji na miundombinu mingine ya maendeleo.

5. **Uhifadhi wa Mazingira na Uhimilivu wa Mabadiliko ya Tabianchi**

- Kuhakikisha maendeleo yanakwenda sambamba na ulinzi wa mazingira na matumizi endelevu ya rasilimali.

UMUHIMU WA DIRA YA TAIFA YA MAENDELEO 2050

Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050 ni ramani ya maendeleo ya muda mrefu inayolenga:

- Kuelekeza mwelekeo wa maendeleo ya Taifa kwa kipindi kirefu.

- Kuunganisha mipango, sera na sheria katika kufikia malengo ya Taifa.
- Kuongeza ushindani wa Tanzania katika uchumi wa kikanda na kimataifa.
- Kukuza uwekezaji, ajira na ustawi wa wananchi.
- Kuimarisha matumizi ya sayansi, teknolojia na ubunifu.
- Kujenga uchumi unaostahimili mabadiliko ya dunia na changamoto za baadaye.
- Kuifanya Tanzania kuwa nchi yenye kipato cha juu na maendeleo endelevu.

VICHOCHEO VYA DIRA YA TAIFA YA MAENDELEO 2050

Vichocheo ni mambo yatakayoharakisha utekelezaji wa Dira.

Miongoni mwa vichocheo muhimu ni:

1. Sheria Bora na Mageuzi ya Kisheria

- Sheria zinazoendana na wakati na zinazowezesha biashara, uwekezaji na ubunifu.

2. Teknolojia na Ubunifu

- Matumizi ya TEHAMA, Akili Mnemba (AI), uchumi wa kidijitali na utafiti.

3. Nishati ya Uhakika

- Upatikanaji wa nishati nafuu, salama na endelevu kwa maendeleo ya viwanda na biashara.

4. Uwekezaji wa Ndani na Nje

- Kuvutia mitaji, teknolojia na masoko mapya.

5. Rasilimali Watu Wenye Ujuzi

- Elimu bora, mafunzo ya ufundi na ukuzaji wa vipaji.

6. Miundombinu ya Kisasa

- Barabara, reli, bandari, viwanja vya ndege, TEHAMA na huduma za maji.

7. Utawala Bora na Taasisi Imara

- Uwajibikaji, uwazi, utawala wa sheria na utoaji bora wa huduma.

8. Ushirikiano kati ya Serikali na Sekta Binafsi (PPP)

- Kukuza uwekezaji na utekelezaji wa miradi ya maendeleo.

9. Utafiti na Ubunifu

- Kutengeneza suluhisho za ndani kwa changamoto za maendeleo.

10. Amani, Umoja na Utulivu wa Taifa

- Kudumisha mazingira salama ya maendeleo, biashara na uwekezaji.

Kwa ufupi: *Nguzo zinaeleza maeneo makuu ya maendeleo; umuhimu unaeleza kwa nini Dira ipo; na vichocheo vinaeleza nini kitaharakisha kufikiwa kwa malengo ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.*

MABORESHO YA SHERIA

Ndugu Washiriki,

Wakati wa uzinduzi wa Dira 2050, Serikali kupitia Mhe. Rais iliielekeza Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania kwa kushirikiana na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kufanya mapitio na maboresho ya sheria ili kuhakikisha kuwa mfumo wa sheria wa Tanzania unaendana na malengo ya Dira hiyo.

Katika kutekeleza maelekezo hayo, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania kwa kushirikiana na wadau Wizara ya Katiba na Sheria, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Wizara ya Fedha, Ofisi ya

Mwandishi Mkuu wa Sheria, Tume ya Taifa ya Mipango imefanya uchambuzi wa awali wa mifumo 28 ya sheria itakayopitiwa katika kipindi cha miaka mitatu kuanzia mwaka wa fedha 2026/2027 hadi 2028/2029.

Mifumo ya Sheria za Nishati pamoja na Sheria za Viwanda, Biashara na Uwekezaji ni miongoni mwa mifumo ya kwanza kufanyiwa mapitio kuanzia mwezi Julai 2026.

UMUHIMU WA MABORESHO YA SHERIA

Ndugu Washiriki,

Hakuna taifa linaloweza kufikia maendeleo ya muda mrefu bila kuwa na mfumo wa sheria unaoendana na mahitaji ya wakati.

Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050 inalenga kuijenga Tanzania kuwa nchi yenye uchumi shindani, jumuishi, unaotegemea maarifa, ubunifu, teknolojia na uzalishaji wenye tija. Ili kufikia azma hiyo, sheria zetu lazima ziwe kichocheo cha maendeleo badala ya kuwa kikwazo.

Maboresho ya sheria yatasaidia:

• Kuondoa sheria zilizopitwa na wakati.

• Kurahisisha taratibu za kiutendaji na kupunguza urasimu.

• Kuimarisha utawala bora, haki na uwajibikaji.

• Kuvutia uwekezaji wa ndani na wa kimataifa.

• Kukuza uchumi wa viwanda, biashara na uchumi wa kidijitali.

• Kuweka mazingira bora kwa ubunifu na matumizi ya teknolojia mpya.

SHERIA KATIKA ENZI YA TEKNOLOJIA

Ndugu Washiriki,

Mapinduzi ya teknolojia yanaendelea kubadilisha namna biashara, uwekezaji na utoaji wa huduma vinavyofanyika duniani.

Kutokana na hali hiyo, mapitio ya sheria zetu yanapaswa kuzingatia maeneo muhimu kama:

- Biashara za kidijitali;
- Akili Mnemba (Artificial Intelligence);
- Usalama wa taarifa;
- Mifumo ya kidijitali ya utoaji huduma;
- Mifumo mipya ya uwekezaji na ubunifu.

Lengo letu ni kuhakikisha kuwa Tanzania si mtazamaji wa mabadiliko ya dunia bali mshiriki na mnufaika wa mabadiliko hayo.

SHERIA ZA NISHATI KAMA MSINGI WA MAENDELEO

Ndugu Washiriki,

Hakuna maendeleo ya viwanda bila nishati ya uhakika.

Nishati ndiyo injini ya ukuaji wa uchumi, biashara, uwekezaji, viwanda na uchumi wa kidijitali.

Hivyo, mapitio ya sheria za nishati yanapaswa kuhakikisha:

- Upatikanaji wa nishati nafuu na ya uhakika;
- Uendelevu wa vyanzo vya nishati;
- Ulinzi wa mazingira;

• Ushiriki mkubwa wa sekta binafsi kupitia mifumo ya PPP;

• Kukuza matumizi ya nishati safi na jadidifu.

SHERIA ZA VIWANDA, BIASHARA NA UWEKEZAJI

Ndugu Washiriki,

Katika ushindani wa kiuchumi wa kimataifa, nchi zinazofanikiwa kuvutia uwekezaji ni zile zenye sheria zilizo wazi, zinazotabirika na zinazotekelezeka kwa urahisi.

Tanzania ina kila sababu ya kuwa kitovu cha biashara na uwekezaji katika Afrika Mashariki na Afrika kwa ujumla.

Ili kufanikisha hilo, tunahitaji mfumo wa sheria unaojibu changamoto za sasa na mahitaji ya siku zijazo.

WITO KWA WADAU

Ndugu Washiriki,

Mkutano huu umeandaliwa mahsusi kwa ajili ya kusikiliza mawazo, uzoefu na mapendekezo yenu.

Tunatarajia mjadala wenye uwazi kuhusu:

• Changamoto za kisheria zinazokwamisha uwekezaji;

• Urasimu wa kiutendaji;

• Utatuzi wa migogoro ya kibiashara kupitia usuluhishi (arbitration);

• Ulinzi wa rasilimali za Taifa;

• Njia za kuboresha mazingira ya biashara na uwekezaji.

Mchango wa kila mshiriki utakuwa sehemu muhimu ya kujenga mfumo wa sheria utakaoiwezesha Tanzania kufikia malengo ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.

MATOKEO YANAYOTARAJIWA

Maboresho ya sheria yanatarajiwa kuleta:

✓Taasisi za umma zenye ufanisi mkubwa zaidi;

✓Mazingira bora ya biashara na uwekezaji;

✓Kuimarika kwa upatikanaji wa haki;

✓ Mfumo wa sheria unaoendana na mabadiliko ya teknolojia na uchumi;

✓Ukuaji wa uchumi wa viwanda na kidijitali;

✓Ajira zaidi kwa vijana na ustawi wa wananchi.

HITIMISHO

Ndugu Washiriki,

Historia inaonyesha kuwa maendeleo ya taifa hayajengwi kwa rasilimali pekee, bali kwa taasisi imara na sheria bora.

Kupitia ushirikiano wetu, weledi wetu na uzalendo wetu, tunaweza kujenga mfumo wa sheria utakaoiwezesha Tanzania kuwa taifa lenye uchumi shindani, lenye viwanda imara, lenye uwekezaji wenye tija na lenye ustawi kwa wananchi wake wote kuelekea mwaka 2050.

Ninaamini kuwa maoni yatakayopatikana kupitia Mkutano huu yatakuwa msingi muhimu wa mageuzi ya sheria yatakayochochea utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.

Baada ya kusema hayo, sasa nina furaha na heshima kubwa kutangaza rasmi kuwa Mkutano wa Wadau kuhusu Maboresho ya Mfumo wa Sheria za Nishati, Viwanda, Biashara na Uwekezaji kwa ajili ya Utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050 umefunguliwa rasmi.

MUNGU IBARIKI TANZANIA.

MUNGU ZIBARIKI TAASISI ZETU.

MUNGU AIBARIKI KAZI YA MABORESHO YA SHERIA.

Asanteni sana kwa kunisikiliza.